

VS: Tanberglia boligområde - Ringerike kommune - forslag til reguleringsplan

postmottak

Sendt: 4. april 2013 12:17**To:** Britt M Evensen Ødeverp; Camilla Løddøen Myroldhaug**Vedlegg:** Tanberglia boligområde - R~1.pdf (133 kB) ; Kart.pdf (470 kB) ; Tandberglia boligområde - ~1.pdf (636 kB)

Denne meldingen er videresendt fra postmottak.
Ved svar bruk opprinnelig avsender.

mvh

Dokumentsentret

Fra: Lars Hovland [lars.hovland@bfk.no]**Sendt:** 4. april 2013 11:57**To:** postmottak**Cc:** 'bleifsen@online.no'; 'postmottak@khm.uio.no'; 'postmottak@ra.no'**Emne:** Tanberglia boligområde - Ringerike kommune - forslag til reguleringsplan

RINGERIKE KOMMUNE	
Ar / saksnr. - dok.nr. 11/330-54	Løpnr. / Ar 8651/13
Innk. dato: - 4 APR 2013	
Arkivkode: REG 356	
Objektkode:	
Tjenesteomr.:	Saksbeh: kersd.

Med vennlig hilsen

Lars Hovland

Arkeolog/rådgiver

Utviklingsavdeling

direkte: 32 80 86 64

web: bfk.no
BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Tjenesteomr.:	Saksbeh.:
Objektkode:	
Arkivkode:	
Innk. dato:	4 APR 2013
Ar / saksnr. - dok.nr. / Ar	
RINGERIKE KOMMUNE	

Tanberglia boligområde - Ringerike kommune - forslag til reguleringsplan: Tanberglia boligområde - Ringerike kommune - forslag til reguleringsplan.pdf

Kart: Kart.pdf

Tandberglia boligområde - plan nr 356 - Ringerike kommune - forslag til detaljregulering - tillatelse

til inngrep i automatisk fredet kulturminne: Tandberglia boligområde - plan nr 356 - Ringerike

kommune - forslag til detaljregulering - tillatelse til inngrep i automatisk fredet kulturminne.pdf

Ringerike kommune
Att. Ken Ove Heiberg
Postboks 123 Sentrum
3502 HØNEFOSS

Tanberglia boligområde - Ringerike kommune - forslag til reguleringsplan

Vi viser til detaljregulering for Tanberglia boligområde, lagt ut til offentlig ettersyn i perioden 11.12.2012 - 4.2.2013, der Buskerud fylkeskommune har fått utsatt uttalelsesfrist til 4.4.2012.

Automatisk fredete kulturminner:

Ovenfor nevnte reguleringsplan er nå behandlet av Riksantikvaren. Riksantikvaren har gitt dispensasjon fra kulturminneloven for to lokaliteter med automatisk fredete kulturminner (id 161342 og 161343). Vedtaket er gjort med vilkår om at det foretas en arkeologisk utgraving på en av de berørte lokalitetene.

Følgende tekst tas inn i reguleringsplanens fellesbestemmelser:

"Før iverksetting av tiltak i h.h.t. reguleringsplanen skal det foretas arkeologisk utgraving av det berørte automatisk fredete kulturminneområdet (bosetningsspor og fangstgraver, id 161342) i planområdet.

Kulturminneområdet id 161343 kan fjernes uten vilkår om utgraving.

Det skal tas kontakt med Buskerud fylkeskommune i god tid før tiltaket skal gjennomføres slik at omfanget av den arkeologiske utgravingen kan fastsettes."

Dispensasjon fra den automatiske fredningen gjennom planvedtaket krever altså at ovenfor nevnte tekst blir innarbeidet i reguleringsbestemmelsene. Dersom ikke ovenfor nevnte tekst blir innarbeidet i bestemmelsene, vil det normalt bli reist innsigelse i saken.

Utgravinger skal kostes av tiltakshaver, jf. kulturminnelovens § 10. Ovenfor nevnte reguleringsbestemmelser er i tråd med de krav Riksantikvaren stiller. Dersom det blir gjort endringer i planen må fylkeskommunen få informasjon om dette.

Videre saksgang

Vedtaket om omfang og kostnader av den arkeologiske utgravinga kan først skje etter at reguleringsplanen er vedtatt. Tiltakshaver må da varsle Buskerud fylkeskommune i god tid før tiltaket etter reguleringsplanen er ønsket realisert, slik at fylkeskommunen kan innhente Riksantikvarens vedtak om omfang/kostnader. Et vedtak som kan påklages i samsvar med forvaltningsloven §§ 28 og 29.

POST ADRESSERES IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Postboks 3563
N-3007 Drammen

Besøksadresse
Haugesgt. 89, 3019 Drammen
E-postadresse
Postmottak@bfk.no

Telefon
32 80 85 00
Internett
www.bfk.no

Telefaks

Bankkonto
2200.07.13523
Foretaksregisteret
NO 964 951 373

Vår dato
04.04.2013

Vår referanse
2011/932 - 16

Vi gjør oppmerksom på at arkeologiske utgravinger normalt bare lar seg gjennomføre i sommerhalvåret, og at tiltakshaver må ta hensyn til dette i sin planlegging.

Vi gjør også oppmerksom på at Kulturhistorisk Museum i Oslo har utarbeidet et foreløpig budsjett for undersøkelsen på inntil ca. kr. 1360000,- (2013-kroner og satser). Riksantikvaren vil se nærmere på foreslåtte arbeidsomfang og kostnader før endelig vedtak fattes.

Med hilsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og vil bli sendt uten underskrift

Lars Hovland
Arkeolog/rådgiver

Vedlegg

- 1 Kart
- 2 Tandberglia boligområde - plan nr 356 - Ringerike kommune - forslag til detaljregulering - tillatelse til inngrep i automatisk fredet kulturminne

Kopi til:

Riksantikvaren	Postboks 8196 Dep	0034	Oslo
Kulturhistorisk museum UiO	Postboks 6762 St. Olavs Plass	0130	Oslo
Sivilingeniør Bjørn Leifsen AS	Vågårdsveien 210	3516	Hønefoss

SAKSBEHANDLER
Kjersti Randers

VÅR REF.
13/00509-6

ARK. P - Plansaker
53-55 Ringerike kom. - Bu

DERES REF.

INNVALGSTELEFON

DERES DATO

VÅR DATO
19.03.2013

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Buskerud fylkeskommune - Utviklingsavdelingen
Fylkeshuset
3020 DRAMMEN

Buskerud fylkeskommune Sentraladministrasjon	
Arkivsak nr. 11 / 932	Dok. nr.:
21 MAR 2013	
Ark.kode: 714	Gradenng
Saksv.:	
S.beh.:	

Forslag til detaljregulering for Tanberglia boligområde, plan nr 356, Ringerike kommune, Buskerud. Tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner, jf. kulturminneloven § 8 fjerde ledd.

Konflikt med diverse bosetningsspor m.m. id 161342 og 161343, Øvre Tandberg 38/69

Vi viser til brev fra Buskerud fylkeskommune, datert 06.02.13, der man ber om Riksantikvarens uttalelse til forslag til reguleringsplan for Tanberglia boligområde i Ringerike kommune. Det vises også til Riksantikvarens e-post av 26.02.13 der vi ber om supplerende opplysninger, tilbakemeldinger på dette fra fylkeskommunen i e-poster av 06. og 08.03.13 samt brev fra Kulturhistorisk museum av 15.03.13 med faglig tilrådning og kostnadsoverslag for arkeologiske utgravninger.

Innenfor reguleringsområdet er det registrert to områder med ulike bosetningsspor samt to fangstgraver, automatisk fredet i medhold av lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 (kml) § 4 første ledd. I hht. kml § 8 fjerde ledd skal det, i forbindelse med behandlingen av reguleringsplan, tas stilling til om det kan gis tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner som blir berørt av planen. Riksantikvaren er rette myndighet til å fatte avgjørelse i slike saker, jf. forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 1 nr. 1.

Planforslaget

Foreliggende forslag til reguleringsplan gjelder tilrettelegging for etablering av 100 til 130 sentrumsnære boliger (småhus og terrassehus), barneløse, lekeplasser, annet uteareal og infrastruktur. Krakstadmarka er i gjeldende kommunedelplan fra 1999 avsatt til boliger og offentlig bebyggelse. Planområdet er også i nytt forslag til kommunedelplan avsatt til boligformål. Tiltak i planen er i konflikt med to areal med førreformatoriske aktivitets-/bosetningsspor. Området ligger bynært til Hønefoss og innehar gode kvaliteter som boligområde.

Kulturminner/kulturmiljø

Buskerud fylkeskommune foretok arkeologiske registreringer av planområdet i 2009. Det ble påvist to areal med ulike bosetningsspor samt to fangstgroper. Området ligger nær byen og er en direkte utvidelse av eksisterende boligbebyggelse. Tanberg var sentral på Ringerike i eldre tider og skal ha vært lendmannsgård på 1200-tallet. I nærområdet er kjent kokegropfelt, graver og gravfelt samt utmarksminner som kullgroper og fangstgroper.

Buskerud fylkeskommune bemerker

Bosetningssporene er viktige for forståelsen av historien både på Tanberg og i et større regionalt perspektiv. Stedet har vært sentralt på Ringerike. Det vektlegges at sporene ligger skjult under markoverflaten og fremkom ved sjakting i form av vegggrøfter, groper og avsetninger. Slik de ligger, har de ikke høy visuell eller pedagogisk verdi. Kunnskapsverdien vurderes som stor og denne bør sikres ved arkeologiske utgravninger. Behov for sentrumsnære boliger er stort i dette pressområdet. Dispensasjon anbefales. Et utvalg av strukturene bør undersøkes faglig.

Kulturhistorisk museum bemerker

Museet bemerker at denne type kulturminner knyttet til bosetning og utnuarksomhet/fangst er vanlig forekommende i sørøstnorge. Realisering av planforslaget vil neppe medføre en vesentlig desimering av kulturminnetypene. Dispensasjon anbefales.

Ringerike var et sentralområde i forhistorisk tid, med aktivitet særlig knyttet til områdene rundt Tyrifjorden og langs Drammenselva. Omsøkt areal ligger ikke langt fra viktige steder som Norderhov (sentralt i jernalder/middelalder) og Veien med sitt store gravfelt og bosetningspor.

I senmiddelalder vokste Hønefoss fram som industristed. Skriftlige kilder viser mølledrift tilbake til 1337, men viktigst var nok sagbrukene etter oppgangssaga kom på 1400-tallet. Påviste husrester fra middelalder nær Storelva antas å kunne ha sammenheng med denne virksomheten. Jernalderbebyggelse er til en viss grad kjent gjennom tidligere undersøkelser, men fortsatt er det behov for omfattende merkunnskap om feltet. Når det gjelder middelalder har utgravning i stor grad vært knyttet til byene. De påviste kulturminner på Tanberg vil i denne sammenheng være viktige. Det bør derfor knyttes vilkår om utgravninger til en eventuell dispensasjon.

Riksantikvarens merknader og vurdering av saken

Som nevnt innledningsvis fant Riksantikvaren saken mangelfullt dokumentert og utilstrekkelig opplyst og ba i denne sammenheng om diverse supplerende informasjon. Fylkeskommunen har forsøkt så godt det lar seg gjøre å etterkomme vår forespørsel. De beklager at grunnlagsmaterialet fra 2009 er så vidt mangelfullt at mye ikke kan rekonstrueres/oppløres. Vi har forståelse for dette. Noe merinformasjon har de greid å framskaffe og vi vil behandle saken på det grunnlaget som nå foreligger. Vi ser at det ofte skorter på god dokumentasjon og tilstrekkelig avklaring av kulturminner, noe som bør tas opp på generelt grunnlag.

I denne plansaken er det i utgangspunktet påvist to areal med ulike aktivitets-/bosetningsspor under dyrka mark samt to fangstgraver i skogsterreng.

Id 161343

Lokaliteten bygger på tre små flekker i grunnen, tolket som stolpehull. De måler ikke mer enn 10-12 x 15 cm, ingen er snittet og de ligger ikke på rekke. Riksantikvaren anser de som svært usikre som stolpehull. Det kan dreie seg om staurhull, om tilfeldige små fordypninger dannet ved at stein er fjernet eller grunne fyllskifter i overflaten o.a. Det er ikke gjort forsøk på avklaring av disse fyllskiftene. Årsakene til fyllskifter og ujevnheter i bakken under en åker kan være mange og tilfeldige. Avstanden til funnførende område i nord synes på kartet å være vel 50 meter. Vi finner ikke grunnlag for å basere en utgravning på disse usikre sporene og mener det kan gis dispensasjon for tiltak i konflikt med id 161343 uten vilkår om arkeologisk utgravning.

Id 161342

Lokaliteten består av en rekke ulike bosetningsspor samt to fangstgraver. Det er tatt et snitt gjennom en vegggrøft i ei tuft, et dyrkingslag og en antatt ovn. Ut over dette kan vi ikke se at andre strukturer er snittet. De fleste er mer eller mindre sirkulære og av fylkeskommunen tolket som stolpehull eller mulige stolpehull. Vi savner sikrere dokumentasjon av strukturenes funksjon. Som nevnt over, kan fyllskifter under dyrka mark framkomme av ulike årsaker. Avklaring av fyllskiftene er mangelfull. Utvidelser av sjakter ville kunne ha bidratt til etterfølging av eventuelle stolper som kan representere huskonstruksjoner, skille mellom hus og «løse» stolper, avskrive tilfeldige strukturer, flekker i overflaten osv. Vi savner også en sikrere avgrensning av lokaliteten som sådan. Selv om her er mange uavklarte forhold, har man utvilsomt påvist bosetningsspor og mulige dyrkingsspor fra førreformatorisk tid.

Rester av kulturminner under dyrka mark vil, uten god overdekning, ligge utsatt til for forstyrrelser og skader ved fortsatt åkerdrift/pløying. Under slike forhold vurderes derfor ofte den kunnskap man kan framskaffe ved faglige utgravninger som et bedre kildevern enn fortsatt vern på stedet. Dette må vurderes opp mot andre forhold i hver enkelt sak. Det gis ingen opplysninger om overdekningen i denne saken, men ut fra bildene synes den liten. Det kan derfor synes som angjeldende kulturminnerester vanskelig vil få et sikkert vern på sikt.

Som museet nevner, er bosetningsspor utenom byene langt mindre kjent fra middelalder enn fra jernalder. Her skal man heller ikke se helt bort fra at aktiviteten kan ha hatt tilknytning til de mange sagbruk som lå langs elva fra slutten av middelalder av. Funn av husrest fra middelalder gjør det særlig viktig å foreta undersøkelser av lokaliteten før utbygging.

Riksantikvaren ser behovet for sentrumsnære boliger i umiddelbar nærhet til Hønefoss. Planområdet utgjør en direkte utvidelse av eksisterende bebyggelse og synes ikke å berøre kulturminner ut over de bosetningssporene under dyrka mark som er påvist.

Riksantikvaren finner med dette at reguleringsplan for Tanberglia boligområde kan godkjennes under forutsetning av at det foretas en arkeologisk utgravning av en av de berørte kulturminnelokalitetene samt de to fangstgropene før tiltak etter planen realiseres, jf. vedlagte kart stemplet Riksantikvaren og datert 19.03.13. I henhold til kml § 10 skal arkeologiske utgravninger bekostes av tiltakshaver.

Vedtak om omfang og kostnader av den arkeologiske utgravningen kan først skje etter at reguleringsplanen er endelig vedtatt. Vi gjør oppmerksom på at arkeologiske utgravninger normalt bare lar seg gjennomføre i sommerhalvåret, og at tiltakshaver i sin planlegging derfor må ta hensyn til dette.

Tiltakshaver må varsle Buskerud fylkeskommune i god tid før tiltak etter reguleringsplanen ønskes realisert. Riksantikvaren vil deretter fatte vedtak om omfang/kostnader av den arkeologiske utgravningen, et vedtak som vil kunne påklages i medhold av forvaltningsloven §§ 28 og 29.

I følge Kulturhistorisk museums forslag til budsjett er en utgravning av angjeldende bosetningsspor og fangstgraver beregnet å koste inntil om lag kr 1 360 000 (2013-kroner og satser). Da id 131643 utgår, vil arbeidsomfanget reduseres med ca 2 ukeverk i felt. Vi er inneforstått med at museet har hatt problemer med vurdering av utgravningsomfang og kostnader, grunnet de mange uavklarte forhold. Riksantikvaren vil se nærmere på foreslått arbeidsomfang og kostnader før endelig vedtak fattes.

Følgende tekst tas inn i reguleringsplanens fellesbestemmelser:

"Før iverksetting av tiltak i h.h.t. reguleringsplanen skal det foretas arkeologisk utgravning av det berørte automatisk fredete kulturminneområdet (bosetningsspor og fangstgraver, id 161342) i planområdet.

Kulturminneområdet id 161343 kan fjernes uten vilkår om arkeologiske utgravning.

Det skal tas kontakt med Buskerud fylkeskommune i god tid før tiltaket skal gjennomføres slik at omfanget av den arkeologiske utgravningen kan fastsettes."

Dispensasjon fra den automatiske fredningen gjennom planvedtaket forutsetter at ovennevnte tekst innarbeides i reguleringsbestemmelsene. Riksantikvaren ber Buskerud fylkeskommune om å klargjøre dette i sin endelige uttalelse til Ringerike kommune.

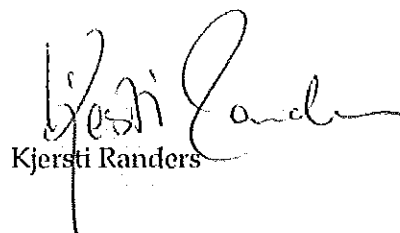
Dersom kommunen klargjør at ovennevnte tekst ikke vil bli innarbeidet i reguleringsbestemmelsene, og fylkeskommunen ikke finner å ville reise innsigelse mot planen, må fylkeskommunen umiddelbart varsle Riksantikvaren om dette. Riksantikvaren vil i så fall normalt reise innsigelse mot planen.

Vi ber om at foreliggende uttalelse fra Riksantikvaren til fylkeskommunen i saken, vedlegges fylkeskommunens endelige uttalelse til kommunen.

Vennlig hilsen

Iså Trøim (e.l.)

fungerende seksjonsleder

Kjersti Randers

Vedlegg: 1
Planklart og kart med id 161342 og 161343 avmerket

Kopi til:
Kulturhistorisk museum, Fornminnes., UiO, Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 OSLO